

Liiklusõnnetused

Marju Peärnberg

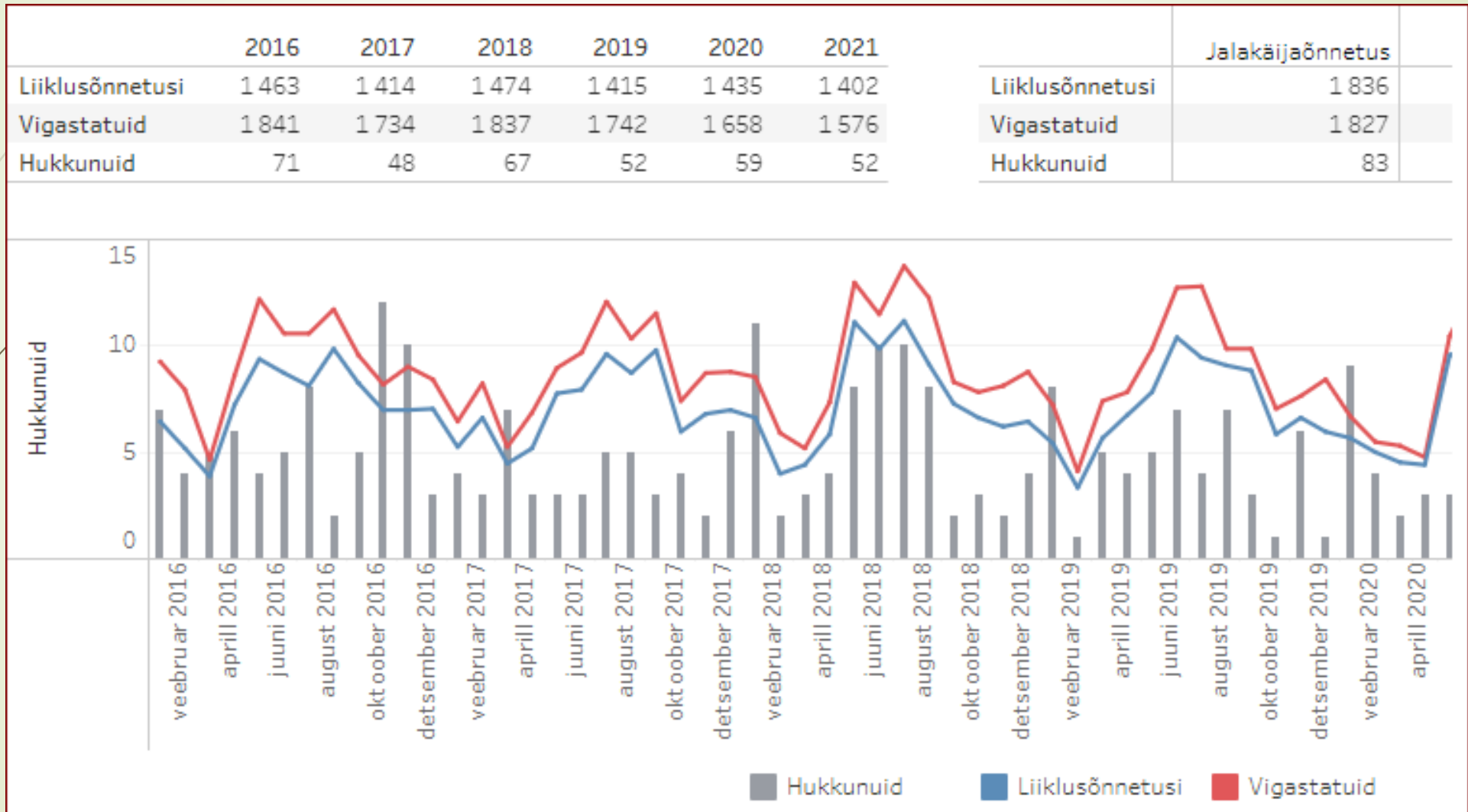
Liiklusõnnetuste statistika

Aasta	Hukkunuid liikluses	Vigastatuid liikluses
2005	170	3027
2010	79	1931
2011	101	1770
2012	87	1878
2013	81	1730
2014	78	1750
2015	67	1761
2016	71	1821
2017	48	1725
2018	67	1834
2019	53	1724
2020	59	1658
2021	52	1576

Sõidukiõnnetused **-50%**

- Viimasel 10-aastal on sõidukiõnnetuste tõttu hukkunute (2007 vs 2017) arv Eestis **langenud -70%**. ELis keskmiselt on juhtude arv 2011–2015 langenud -14%, Irimaal -33% ja Poolas -28%.
- Standarditud suremuskordaja 100 000 elaniku kohta Eestis oli 6,5 ja ELis 5,8 (2015).
- Riikliku Liiklusohutusprogrammi eesmärk aastaks 2025 on (2023–2025 keskmisena) **40 hukkunut**. Võrreldes 2017. aastaga langus -24 juhtu ehk -38% aastaks 2025 (2030. aastaks lisanduks seega veel lisa -8 juhtu)

Liiklusõnnetuste statistika

Liiklusõnnetused

- Valesti valitud sõidukiirus, joove, turvavarustuse kasutamine, helkurid
- Ilmastikuoludel, kellaajal ja teetingimustel on suur seos liiklusõnnetustega
- Liiklusohutuse kultuur!
- Liiklusõnnetus on sageli frontaalse kiiruse vähenemisega seotud

Frontaalse kiiruse vähenemise tagajärjed

- Sõiduki kokkupõrge
- Keha kokkupõrge
- Elundi kokkupõrge
- Vabalt liikuvad esemed sõidukis vigastavad inimest
- Vigastused sõltuvad kokkupõrke viisist (laupkokkupõrge, külgkokkupõrge, tagant otsasõit, rullumine üle katuse, pöörlemine, jalakäijad, traktorid, jalgrattad)
- Külgkokkupõrge- kompressioonvigastused kehatüve külgmises piirkonnas ja jäsemetes: peavigastused, roidemurrud, kopsupõrutus, maksa rebend , põrna rebend (kokkupõrkekoht juhypoosel küljel), rangluumurd, vaagna- ja reieluumurd
- paljudel juhtudel pole patsiendil näha väliseid vigastuse tunnuseid (põrutusjäljed, verevalumid)
- tihti tekib õhkrind või järsk vererõhulangus sisemise verejooksu tagajärjel (laupkokkupõrge)
- Umbes 20%-l kõigist liiklusõnnetusse sattunud patsientidest lülisamba murd

Kolmepunkti turvavööd

- ▶ kuni kiiruseni 55 km/h on rindkere hästi kaitstud, suurematel kiirustel toimunud kokkupõrgetes on võimalikud roide- ja rangluumurrud. Kaitseta jäävad pea ja kukal, võivad esineda aju-koljutraumad ja eelkõige lülisamba kaelaosa vigastused. Veel on võimalikud sisemised vigastused organite rebendite tagajärjel
- ▶ kui turvavöö on kinnitatud, väiksema tõenäosusega kokkupõrkes surm kui kinnitamata turvavöö korral. Turvavööst võivad tekkida siiski vigastused

Turvapadi

- ▶ Turvapadi avaneb 5/100 sekundi möödumisel pärast laupkokkupõrget, 12/100 sekundi pärast on ta jälle tühi. Mitmekordsete kokkupõrgete korral, see tähendab õnnetustes, kus toimub kokkupõrge mitme objektiga, kaitseb turvapadi seetõttu ainult esimesel kokkupõrkel
- ▶ Kui abistatakse inimesi turvapadjaga varustatud sõidukitest, kus kokkupõrkel turvapadi ei ole avanenud (näiteks defekti või külgekokkupõrke tõttu), siis esineb turvapadja vahetu avanemise oht (avaneb abi osutamise ajal). Seejuures võidakse abistaja suruda avanenud turvapadjaga vastu patsienti või autot, tulemuseks võivad olla lülisambavigastus ja kuulmiskahjustused abistajal
- ▶ Turvapadjas paiknevad söövitava toimega kemikaalid- abistaja ohutus

Kiiver

- ▶ Hirm seljaaju kahjustuste ees ei tohi viia selleni, et teadvuseta mootorratturil loobutakse kiivri äravõtmisest, sest hingamisteede kontroll, vajadusel nende vabastamine ja kindlustamine, on elulise tähtsusega. Kui kasutatakse õiget kiivri äravõtmise tehnikat kahe abistajaga ja lülisamba kaelaosa sirutamiseega, siis pole karta meetodist tingitud kahjusid

Liiklusavariid

- Liiklusavariidel 55% surmadest tekib esimeste minutite jooksul
- 85% nendest surmadest oleks saanud esmaabi osutades ära hoida
- Kui näed õnnetust:
 - Peatu, pargi auto ohutult, ohutusvest, ohukolmnurk
 - Vaata mis on juhtunud ennast ohtu seadmata, ära suitseta

Liiklusõnnetuste statistika

- Hukkunutest 37% olid ise süüdi
- 72% olid hukkunutest mehed
- 90% meestest ületab kiirust
- 80% naistest ületab kiirust
- 44% hukkunutest ei kasutanud turvavarustust
- Hukkunute keskmine vanus 35 aastat

Kiivri eemaldamine

- Mootorrattakiivreid peaksite eemaldama ainult äärmisel juhul, kui teil on vaja tagada kannatanu hingamine
- Kiivri äravõtmiseks tuleb toetada kannatanu kaela ja pead, et ei väänduks
- 2 abistajat, 1 abistaja
- abistaja nr 1 läheb kannatanu pea juurde. Ta fikseerib kiivri oma põlvede vahel, seejuures liigselt tõmbamata, ning hoiab kätega paremalt ja vasakult täisvisiiriga kiivri lõuaosast kinni. Abistaja nr 2 avab visiiri ja kontrollib patsiendi teadvust teda kõnetades.

Kiivri eemaldamine

- Seejärel nihkub abistaja nr 1 tahapoole, et endale ruumi teha ning stabiliseerib ilma haaret muutmata **kerge venitusega** patsiendi pea ja kaela. **Tõmbamine ja kerge dorsaalfleksioon(tahapoole painutamine) ei kahjusta kaela,** väldi küljele pööramist ja antefleksiooni (ettepoole painutamine).
- abistaja nr 2 põlvitab patsiendi kõrvale. Kõigepealt vabastab või lõikab ta läbi kiivri lõuarihma, seejärel fikseerib kerge venituse all patsiendi pea ja kaela. Üks käsi pannakse patsiendi kaela alla, teise käe sõrmed toetavad mõlemalt poolt lõuga, nii et kael ja pea jäävad kolmest punktist stabiilselt toetatuks

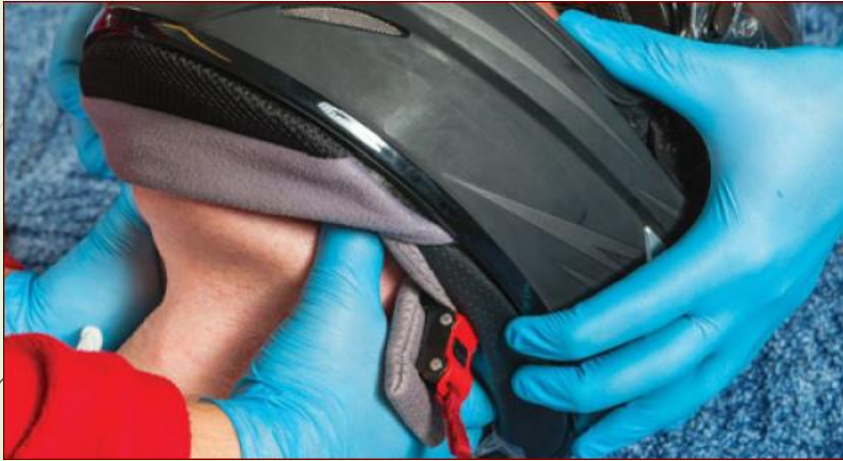
Kiivri eemaldamine

- **abistaja nr 1** tõmbab nüüd kiivrit veidi ära ja eemaldab selle kõigepealt kerge retrofleksiooniga (tahapoole painutamine), kuni kannatanu ninajuur nähtavale ilmub, seejärel aga tõmmates. Kiivri ära tõmbamise hetkel peab **abistaja nr 2** kannatanu pea kogu raskust täielikult toetama. Pea tahapoole langemist tuleb igal juhul vältida.
- Jälgige nina, kõrvu ja võimalikke ehteid-takistused kiivri eemaldamisel

Kiivri eemaldamine

- Kui on selline täisvisiiriga kiiver, millel saab lõuaosa üles pöörata, siis teeb seda **abistaja nr 2** ja kiiver eemaldatakse seejärel ainult tõmmates. Retrofleksioon (tahapoole painutamine) jääb siis ära.
- **abistaja nr 1** võtab nüüd pea enda kanda ja hoiab seda venituse all, pannes mõlemad käed kindlalt patsiendi kõrvadele. **Abistaja nr 2** paigaldab kaelalahase, sest mootorrattaõnnetuste korral võib peaajutraumaga kaasneda ka selgroo vigastus kaela osas.
- https://youtu.be/CMH3S_HVvN0?t=83
- <https://youtu.be/e1MdluVifGQ?t=117>

Kiivri eemaldamine

What is EQRS or Emergency Quick Release System

- ▶ EQRS kiiver on kujundatud nii, et selle äravõtmine ei tekitaks lisavigastusi peale ja kaelale (selgroole)
- ▶ Kiivril on spetsiaalsed märgistused, mille abil tõmmatakse põsepadjad välja, et kergendada kiivri peast äravõtmist
- ▶ <https://youtu.be/YhTzEg1fYsY>